

VRIENDENHUIS (TCTubantia 21-1-2012)

Het is een nieuw fenomeen in de geestelijke gezondheidszorg: de vriendenhuizen van organisatie Vriend GGZ. Een combinatie van een zorghotel en activiteitscentrum, gericht op mensen met een psychische aandoening of beperking. Niet vanuit een instelling, maar opgezet door de Amsterdamse Thea Over. Drie vriendenhuizen zijn er inmiddels in Nederland, waarvan een aan de Hengelosestraat in Enschede.

door Yildiz Huinink - foto Charel van Tendeloo

Kom, we doen even een peukje

Neem Frans, een man van in de vijftig. Schizofreen, niet in staat goed voor zichzelf te zorgen en zonder vaste woon- of verblijfplaats. Sinds een half jaar bezet hij een van de acht bedden van het Enschedese vriendenhuis. Hij eet, doucht en praat weer. Het gaat goed met hem, ondanks zijn psychische ziekte. Af en toe vertoont hij 'vreemd' gedrag, maar zijn medebewoners weten ermee om te gaan. „Dit is een voorbeeld van iemand die weer redelijk functioneert en meedoet in de samenleving”, knikt Thea Over. „Waren wij er niet, dan zou hij weer zwerven en drinken en bij tijd en wijle opgenomen worden. Totdat hij daar zijn biezen weer zou pakken.”

De Amsterdamse Thea Over is directeur van en de drijvende kracht achter Vriend GGZ.

Ze werkte haar leven lang in de zorg: als verpleegkundige, maatschappelijk werker en in het management van verschillende (GGZ) instellingen. Ze zag de inhoud van het werk veranderen, de bureaucratie toenemen en kreeg steeds meer moeite met de 'starheid' van de sociaalpsychiatrische hulpverlening. Ze besloot dat ze het beter kon en zette een nieuwe vorm van GGZ-zorg op poten.

Inmiddels zijn er drie vriendenhuizen uit de organisatie Vriend GGZ geboren, er zijn concrete plannen voor een vierde en vijfde.

Thea Over: „Het is een nieuw soort zorg, gebaseerd op ervaringskennis. Alle medewerkers van de vriendenhuizen hebben zelf een achtergrond in de geestelijke gezondheidszorg. En ja, dat werkt.” Ze is stellig.

„Iets zeggen uit ervaring is heel anders dan vanuit professionele kennis. Deze mensen weten wat hen destijds heeft geholpen, wat werkte voor hen. Veel van onze cliënten hebben een verslavingsproblematiek, ook een aantal medewerkers hebben met verslaving gekampt. De tips die zij hebben, zijn natuurlijk wezenlijk anders.”

Vriend GGZ richt zich op cliënten met een blijvende diagnose, denk aan schizofrenie, manische depressie, borderline of ernstige psychoses. Het zijn mensen die vaak al lange tijd meedraaien in de geestelijke gezondheidszorg en ontevreden zijn over de hulp die ze krijgen, ze willen of kunnen niet (meer) opgenomen worden. „We bieden laagdrempelige hulp, iedereen kan aankloppen. We hebben hier aan de Hengelosestraat acht bedden, maar zijn eerder geneigd iets te regelen als het om dringende gevallen gaat. We hebben lijnen met de crisisdienst van Mediant. Als het nodig is, leggen we een matrasje neer.”

Uiteraard richt de organisatie zich ook op verbetering van de leefsituatie van de bewoners. „We proberen de klanten te leren hun beperkingen te hanteren en hun gedrag te beheersen. Hun sociale rol te hervinden en te kijken wat ze kunnen doen om zich weer nuttig te maken. Misschien is dat vrijwilligerswerk, misschien kunnen ze een hobby oppakken. Ze nemen zelf weer de regie.” De directeur is uitgesproken, hier liggen grote kansen. „Vijfennegentig procent van deze doelgroep heeft geen werk. Dat kan absoluut veranderen.”

Sommige mensen blijven langere tijd, andere komen een weekje op adem op lopen alleen af en toe binnen voor een kop koffie.

„Daarna zijn ze dan voldoende gesterkt om het weer alleen te doen. Als je al langere tijd leeft met een psychische ziekte weet je vaak precies wanneer het dreigt mis te gaan. Dat voorkomt een langere opname en is uiteindelijk ook nog eens stukken voordeliger voor de maatschappij.”

Het pand aan de Hengelosestraat is aangepast en opgeknapt voor de bewoners. Er is een keuken met grote tafel, een zithoek, slaapkamers en meerdere badkamers. Iedereen wordt geacht, naar draagkracht, een steentje bij te dragen in de huishouding. Er zijn vaste tijden waarop samen gegeten wordt. „En natuurlijk knalt het weleens of heeft iemand moeite met sociaal gedrag”, zegt San Basdew. De 40-jarige Hengeloër begon als stagiair in het Vriendenhuis voor zijn opleiding maatschappelijk werk en staat inmiddels voor een aantal uren op papier. „Toch wordt het altijd opgelost. De medewerkers zullen de boel niet op het spits drijven, maar eerder zeggen: kom mee, we gaan even een peukje doen. Zo’n gesprek gaat op intuïtie, je haalt de angel eruit.”

Er zijn duidelijke regels in het huis: geen geweld, respect voor elkaar, geen middelengebruik. San Basdew: „Het werkt. Mensen voelen zich verantwoordelijk. Men oordeelt niet.” Het wordt tijd dat de samenleving met deze groep leert te dealen, vindt Thea.

„Een op de vier Nederlanders krijgt een keer met de geestelijke gezondheidszorg te maken. Ja, er zijn mensen met ‘gekke’. Wie kent niet een zonderlinge buurman die geregeld loopt te prevelen. Daar moeten we met z’n allen mee leren omgaan.”

‘Hier staan leiding en cliënt niet tegenover elkaar. Iedereen zit in hetzelfde kamp.’

Het Vriendenhuis

- Begon op 1 augustus 2010 aan de Hengelosestraat in Enschede.
- Is bedoeld voor mensen met psychiatrische, psychische en sociale problematiek.
- Wil veiligheid bieden en ontspanning, een time-out, gevoel voor eigenwaarde, een niet veroordelende omgeving en een luisterend oor. Behalve een hotel wil het Vriendenhuis echter ook een inloopplek zijn voor mensen uit de buurt.
- Biedt de mogelijkheid werkervaring op te doen. Zo is er werk in de keuken, bij de receptie, gastheerschap, enzovoort.
- Zo kunnen cliënten experimenteren met nieuwe uitdagingen en vaardigheden.
- De meeste, betaalde en onbetaalde, medewerkers van het Vriendenhuis zijn mensen met een geschiedenis in de psychiatrie, die werkervaring op willen doen of een betekenisvolle dagbesteding zoeken.
- Financiering komt uit de AWBZ, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), via het UWV, al dan niet via een persoonsgebonden budget. In het Vriendenhuis is de vraag van de individuele klanten sturend en worden de projecten en activiteiten gerund door de deelnemers zelf (zelfregie).
- Vriend GGZ zoekt mensen die zich als ervaringsdeskundige willen inzetten voor het Vriendenhuis.

Voor meer informatie: 053-7074727 of vriendenhuis.enschede@vriendggz.nl